

14.12.2018

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kirjaamo@minedu.fi

Yliopistoista annetun VN:n asetuksen ja OKM:n yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereitä koskevan asetuksen muuttaminen

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua yliopistoja ja niiden perusrahoituksen laskentakriteereitä koskevien asetusten muuttamisesta ja onnittelee samalla ministeriötä ja korkeakouluja Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 vision toimeenpanon ripeästä käynnistämisestä. Tärkeimmät kommenttimme esitettyihin asetusmuutoksiin ovat:

- Uuden rahoitusmallin kokonaisuus on tarkoituksenmukainen ja kannatettava.
- Ehdotettu jatkuvan oppimisen sekä työllistymisen ja sen laadun rahoitusosuuksien kasvattaminen on erityisen tärkeää ja myönteistä.
- Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 vision tavoitteiden mukaista on, että kansainvälisesti kilpaillun tutkimusrahoituksen painoarvoa esitetään kasvatettavaksi ja että laskentakriteerit kannustavat yliopistoja myös yritysten kanssa tehtävään tutkimusyhteistyöhön.
- Vision tavoitteiden saavuttamiseksi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja profiloitumisen merkitys on keskeistä ja tulevaisuuteen suuntautuvan strategiaperusteisen rahoituksen painoarvon kasvattaminen perusteltua.
- Rahoitusmallin muutosten lisäksi osaajavajeeseen vastaamiseksi tutkintokattoja tulee joustavoittaa vision toimeenpanoa valmistelleen työryhmän ehdotusten mukaisesti jo vuodesta 2019 alkaen.
- Korkeakoulujen ohjauksen kehittämistä tulee jatkaa, tietopohjaa vahvistaa, päätöksenteon läpinäkyvyyttä lisätä ja sidosryhmät osallistaa intensiivisesti kehittämistyöhön.

Ehdotettu uusi rahoitusmalli ja eduskunnan käsittelyssä oleva esitys yliopistolain muuttamisesta vievät yliopistojen ohjausta oikeaan suuntaan, ja pidämme molempia esityksiä ensiarvoisen tärkeinä. Osaajavajeeseen vastaamiseksi on tärkeää, että tietojenkäsittely, tietotekniikka ja tekniikan alat - koulutusalaryhmän ja näiden alojen koulutusta tarjoavien yliopistojen tutkintokattoja joustavoitetaan vision toimeenpanoa valmistelleen työryhmän ehdotusten mukaisesti jo vuodesta 2019 alkaen. Tämä on erityisen tärkeää tekniikan kaltaisilla aloilla, jossa tekniikan kandidaatin tutkinto ei ole työelämään johtava tutkinto. Kun yliopistojen uudessa rahoitusmallissa ehdotetaan painotettavan aiempaa enemmän alempia yliopistotutkintoja, on oleellista, että DI-/maisteritason tutkintokatot eivät muodostu tulpaksi. Yliopistokoulutuksen fokuksen on oltava jatkossakin laadukkaan maisteri-/tohtoritason koulutuksen tarjoaminen. Alempien yliopistotutkintojen painottamisen perusteena ollut opiskelijoiden ohjauksen vahvistaminen ja alkuvuosien opintojen sujuvoittaminen ovat sinällään kannatettavia tavoitteita.

Uuden rahoitusmallin kokonaisuus on tarkoituksenmukainen ja kannatettava.

Asetusluonnoksessa esitetään, että yliopistojen perusrahoituksesta 76 prosenttia määräytyisi toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja 24 prosenttia muiden koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella. Koulutuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi esitetään 42 % ja tutkimuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi 34 %. Strategiaperusteisen rahoituksen osuudeksi esitetään 15 % ja valtakunnallisten tehtävien osuudeksi 9 %.

Teknologiateollisuus ry pitää rahoitusperusteiden keskinäistä painoarvoa tarkoituksenmukaisena ja kannatettavana. Rahoitusmallin uudistamisen ohella korkeakoulujen ohjausta tulee samanaikaisesti kehittää kokonaisuutena ja strategiaperusteisen rahoituksen määräytymisperusteita tarkentaa mallia valmistelleen työryhmän ehdotusten mukaisesti.

Esitettyssä rahoitusmallissa indikaattoreihin sidottu osa perustuu jo toteutuneeseen toimintaan, strategiaperusteinen osa on tulevaisuuteen suuntautuva. Yliopistoja koskevat tilastot kertovat, että indikaattoreihin perustuvan rahoitusosuuden jakautuminen yliopistojen kesken on pysynyt pitkälti vakiona vuodesta toiseen tehden tästä osuudesta korkeakouluille vakaan ja ennakoitavan (poikkeamat sidoksissa hallituksen budjettipäätöksiin). Teknologiateollisuus ry pitääkin tarkoituksenmukaisena, että strategiaperusteisen osuutta esitetään kasvatettavaksi 15 prosenttiin nykyisestä 12 prosentista.

Strategiaperusteisen rahoituksen pääpaino yliopistojen profiloitumiseen ja vaikuttavuuteen ja yliopistojen omiin strategioihin.

Strategiaperusteisen rahoituksen määräytymisperusteita esitetään tarkennettavaksi siten, että se jakaantuisi yliopistojen omaa strategiaa ja uudistumista tukevaan osuuteen sekä valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukevaan osuuteen.

Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että pääosa strategiaperusteisesta rahoituksesta kohdistuisi yliopistojen omaa strategiaa ja uudistumista tukeviin toimenpiteisiin ja että valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukeva osuus perustuisi näitä tavoitteita edistäviin ohjelmiin.

Näemme erityisen tärkeänä, että yliopistojen ohjaus ja rahoitus mahdollistaa ja kannustaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, mukaan lukien elinkeinoelämän kanssa tehtävän yhteistyön lisäämiseen, ja vauhdittaa yliopistojen profiloitumista, erikoistumista ja keskinäistä yhteistyötä ja työnjakoa. Yliopistojen toimintaa läpileikkaavan kansainvälisyyden tulee olla yksi tärkeistä tarkastelunäkökuilista arvioitaessa yliopiston strategian uskottavuutta suhteessa tavoitteisiin ja yliopiston visioon. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 vision mukaisesti tavoitteena tulee olla, että yliopistot ovat mukana kansainvälisissä edelläkävijäverkostoissa ja että korkeatasoinen tutkimus ja yliopistokoulutus houkuttelevat parhaita osaajia ja investointeja Suomeen.

Teknolohiateollisuus ry katsoo, että uuden luominen edellyttää entistä strategisempaa yksityisen ja julkisen sektorin sekä julkisella sektorilla eri hallinnonalojen välistä yhteistyötä. Esimerkiksi innovaatiotoimintaa, tutkimusta, yliopisto- ja ammattikorkeakoulutusta ja työperäistä maahanmuuttoa koskevassa päätöksenteossa koordinaation tarve kasvaa. Valtioneuvoston politiikkatavoitteiden toteuttamiseen varattavia resursseja voisikin olla tarkoituksenmukaista koota muutamaksi hallinnonalat ylittäväksi ohjelmaksi, joilla on kuitenkin selkeät ja mitattavissa olevat tavoitteet ja päämäärät.

Teknolohiateollisuus ry pitää tärkeänä, että yliopistojen toimintaa ja toimintaympäristöä koskevaa tietopohjaa ja strategioiden tarkasteluprosessia kehitetään aktiivisesti. Kehittämisen tavoitteena tulisi olla sekä OKM:n myöntämän strategiaperusteista rahoitusta koskevan päätöksenteon läpinäkyvyyden lisääminen, toimivien ja tehokkaiden ratkaisujen löytäminen digitalisaation ja jatkuvan oppimisen kaltaisiin kansallisiin haasteisiin sekä yliopistojen rakentava haastaminen (vrt. tutkimuksen profihaku) omassa strategiatyössään. Teknolohiateollisuus ry pitää hyvänä myös vision toimeenpanoa valmistelleen työryhmän ehdotusta yliopistojen vuoteen 2030 asti ulottuvista päivitettävistä strategioista, niiden avaamisesta ja sidosryhmien kytkemisestä intensiivisemmin mukaan keskusteluun Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 vision toimeenpanosta ja toteutumisesta.

Jatkuvan oppimisen ja työllistymisen ja sen laadun painoarvon kasvattaminen tärkeää.

Teknolohiateollisuus ry pitää erittäin positiivisena, että ehdotetussa rahoitusmallissa jatkuvan oppimisen ja yhteistyön indikaattorin painoarvo kasvaa 2 prosentista 5 prosenttiin. FITech-verkostosta saatujen kokemusten perusteella pidämme tarkoituksenmukaisena, että myös rahoitusmalli kannustaa yliopisto- ja yhteisten opintomodulien tarjoamiseen.

Jotta jatkuvan oppimisen haasteisiin pystytään vastaamaan tarvittavassa määrin ja avoimen yliopiston tarjontaa lisäämään myös kalliimmilla koulutusaloilla, Teknolohiateollisuus ry pitää tärkeänä työryhmän ehdotusta avoimen yliopiston maksukattojen joustavoittamisesta tai poistamisesta kokonaan maisteritason opintomodulien osalta.

Ehdotetun mallin perusteella työllistymisen ja työllistymisen laadun rahoitustekijät muodostuisivat a) voimassa olevaa rahoitusmallia vastaavasti työllistymisestä vuosi valmistumisen jälkeen sekä b) lisäyksenä ehdotettavasta uraseurantakyselyn vastausten pisteiden yhteenlasketusta määrästä. Samalla työllistymisen ja sen laadun -indikaattorin painoarvo kasvaisi 4 prosenttiin. Teknolohiateollisuus pitää ehdotusta kannatettavana.

Osaamisen ennakoiti on työelämän murroksesta johtuen yhä haastavampaa. Seuraamalla aktiivisesti opiskelijoiden laadullista työllistymistä, yliopistojen mahdollisuudet ennakoita murroksia paranevat. Parhaimmillaan käytäntö tukee myös alumni- ja yliopistojen verkottumista ja jatkuvaa oppimista. Pi-

dämme hyvänä, että työllistymisen ja työllistymisen laadun painoarvoa esitetään lisättäväksi rahoitusmallissa.

Teknologiateollisuus ry pitää perusteltuna, että toinen saman tasoinen tutkinto huomioitaisiin rahoitusmallissa pienemmällä kertoimella ja että malli tällä tavoin kannustaisi aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen.

Tutkintojen alakohtaiset kertoimet oikean suuntaisia.

Esitetty siirtyminen alakohtaisiin OKM:n asetuksen mukaisiin tutkintokohtaisiin kertoimiin näyttäisi parantavan tilannetta nykyisestä kalliilla ja Suomen kannalta tärkeillä osaamisalueilla. Teknologiateollisuus ry katsoo kuitenkin, että kalleimmilla ja kansainvälisesti hyvin kilpailluilla tekniikan aloilla - kuten teknillinen fysiikka, sähkö-, automaatio- ja tietoliikennetekniikka, biotekniikka ja kone- ja tuotantotekniikka - tutkintoja tulisi painottaa korkeimmalla kertoimella (kerroin 3). Osaamisalueina nämä ovat elintärkeitä ajatellen yhteiskunnan toimivuutta ja suuria globaaleja haasteita. Lisäksi osajatarpeen arvioidaan näillä aloilla entisestään kasvavan. Yliopistotasolla pystytään helpommin taasaamaan pienten alojen mahdollista rahoitusvajetta, edellä mainituilla opiskelijamäärältään suurilla tekniikan aloilla tämä on kuitenkin vaikeampaa. Kansallisen rahoitusmallin ei pitäisi myöskään ohjata yliopistoja suuntaamaan koulutustarjontaa halvemmille aloille vaan ennakoituja korostuvia osaamistarpeita vastaavasti.

Helsingissä, 14.12.2018

Teknologiateollisuus ry

Matti Mannonen
Johtaja, elinkeinopolitiikka

Mervi Karikorpi
Innovaatiojohtaja